

ktivnoga kiparstva povezujući ga sa suvremenim i avangardnim shvaćanjima. Pojavila se s grupom »Staza« u Zagrebu 1960. a prve poticaje pronalazi u dramatičnim motivima (*Katakizma*, 1962). Potom se približava pop-artu i novoj figuraciji, premda odustaje od narativnosti i naglašava čiste oblike. Radi u različitim materijalima (alabaster, porculan, aluminij, bronca, poliester), otkrivajući njihove izražajne osobitosti. Njezini su portreti pročišćene kiparske metafore s osloncem na prirodne oblike (*Kafka*, 1976). U volumenima oštih bridova i osebujne stilizacije osjećaju se odjeci kubističke skulpture (*Matoš*, 1979). Ekspresivno ritmizira svjetlost i sjenu, a metafizičko značenje kipa naglašava bojom (*Meta*, 1979). U njezinim novijim djelima ima postmodernističke ironije (*Melanija*, 1988; *Čovjek koji bježi sa svoga postamenta*, 1988) i simboličnih znakova vremena (*Čizma*, 1989). U »kombiniranim skulpturama« sintetizira svoja iskustva i služi se klasičnim i modernim asocijacijama (*Arkadija*, 1990; *Trkač*, 1995, Zagreb). Spomenici (*Jovan Sterija Popović* u Novome Sadu, *Miroslav Krleža* u Osijeku, *August Šenoa* i *Vlaho Paljetak* u Zagrebu, *Jakov Gotovac* u Osoru) te više religioznih skulptura (*Sv. Pavao* u crkvi u Retkovcu, *Uzašašće* u crkvi Sv. Nikole u Rijeci, *Sv. Frano* u Visokom i *Madona s Isusom* u crkvi Sv. Krunice u Zagrebu) odlikuju se čistoćom volumena i promišljenim ambijentalnim rješenjima. U nizu figura M. Krleže očita je, uz psihološku analizu, domišljata povezanost plastike i prostora. — Samostalno je izlagala u Sisku (1976), Zagrebu (1980, 1992), Dubrovniku (1981), Beogradu (1984. i 1990) i Varaždinu (1990).

LIT.: I. Zidić, Nadrealizam i hrvatska likovna umjetnost (katalog), Zagreb 1972. — Lj. Mijka, Marija Ujević-Galetović (katalog), Zagreb 1980. — Z. Rus, Postojanost figurativnog 1950–1987 (katalog), Zagreb 1987. — I. Šimat Banov, Marija Ujević-Galetović (katalog), Zagreb 1992. — Ž. Sa. i R.

UKRAINCİK, Lea, povjesničarka umjetnosti (Vrbosko, 19. VI. 1934). Diplomirala na Filozofskome fakultetu u Zagrebu 1959. Radila je u Konzervatorskome zavodu u Rijeci (1960), a od 1966. ravnateljica je Umjetničkoga paviljona u Zagrebu. Zaslužna za programatski profil izložbene djelatnosti Umjetničkoga paviljona, posebice pri organiziranju velikih problemskih ili tematsko-istraživačkih projekata hrv. umjetnosti.

UKRAINCİK, Tamara, slikarica (Zagreb, 14. II. 1964). Diplomirala na Akademiji u Zagrebu (D. Seder). Slika apstraktne kompozicije snažne gestualnosti i suptilnoga nijansiranja (*Vodenjaci*, 1989; *Kišni oblak*, 1990). Posebnu prozračnost postiže u crtežima ciklusa *Raslinja, vode, beskraji neba*, 1993. — Samostalno izlagala u Zagrebu (1985, 1987, 1990, 1992, 1993) i Krapnju (1987, 1992).

LIT.: Lj. Domić, Tamara Ukrainčik (katalog), Zagreb 1990. — S. Špoljarić, Tamara Ukrainčik (katalog), Zagreb 1993. — K. Ma.

ULRICH, Antun, st., galerist i sakupljač umjetnina (Bizovac, 6. IV. 1872 — Zagreb, 2. VI. 1937). Izučio je staklarski zanat u Vinkovcima. God. 1896. otvorio je u Zagrebu u Ilici 54 trgovinu staklarskom robom i radionicu za uokvirenje slika. Krajem 1909. na prvom katu svoje trgovine otvorio je izložbeno-prodajni salon izložbom djela već priznatih hrv. umjetnika (B. Čikoš-Sesija, M. Cl. Crnić, J. Bužan, T. Krizman, F. Kovačević, B. Šenoa, I. Tišov, R. Frangeš-Mihanović) i studenata zagrebačke Akademije (Lj. Babić, I. Benković, H. Juhn, M. Vanka, M. Krušlin). Njegov salon, poznat kao Salon »Ulrich«, prva je privatna galerija u nas. U njemu je tijekom dva desetljeća priredio mnogobrojne izložbe: samostalnu izložbu češkoga grafičara Františka Šimona, potom Lj. Babića, Ive Despić Simonović i V. Becića (1912, 1913), O. Ivekovića i G. Jurkovića (1912), M. Vanke (1915), J. Mišea (1916, 1926), F. Kršinića (1921), T. Krizmana (1926) i dr. te skupne izložbe, među kojima je najvažnija prva izložba Hrvatskoga proljetnog salona (1916). Izlagali su umjetnici različitih smjerova a Salon je bio otvoren i za najnovija kretanja. Pomagao je umjetnicima i okupljao ljubitelje umjetnosti razvijajući i promičući likovni život u Zagrebu do 1928, kada je zatvorio svoj Salon i inventar preselio u Salon svojega sina Ede u Ilicu 40. Skupio je vrijednu zbirku slika, crteža, grafičkih ploča i listova hrv. umjetnika (slike i crteži M. Kraljevića, jedinstvena zbirka autoportreta). Njegovu je zbirku autoportreta otkupila Suvremena galerija u Zagrebu, osim Autoportreta s lulom M. Kraljevića koji se nalazi u Modernoj galeriji u Zagrebu. Izložba autoportreta iz Zbirke Ulrich priredena je u Bjelovaru (1972), Zagrebu (1973) i Kopivnici (1975).

Grafičke ploče i listovi čuvaju se u Kabinetu grafike HAZU, a arhivski materijal Salona »Ulrich« u Arhivu za likovnu umjetnost HAZU u Zagrebu.

LIT.: Lj. Wiesner, Umjetnički salon u Zagrebu, Grabancijaš, 1910, 1 — A. Milčinić, Salon Ulrich, Savremenik, 1910, 5, str. 362–363; 7, str. 537. — Lj. Kara, Ulrich salon, Novosti, 1917, 88. — A. Schneider, Miroslav Kraljević, Zagreb 1918. — T. Kumičić, Ulrichov jubilej, Hrvatska metropola, 1925, 40. — Ž. Harambašić, Salon koji je u Zagrebu preiradio oko 500 umjetničkih izložbi, Jutarnji list, 1935, 8260. — Umro je jedan od zaslužnih pionira naše

M. UJEVIĆ-GALETUOVIĆ, *Uzašašće*. Rijeka, crkva Sv. Nikole

M. UJEVIĆ-GALETUOVIĆ, *Melanija*

A. ULRICH i S. KLISKA, zgrada na Preradovićevu trgu u Zagrebu

umjetnosti, Večer, 1937, 4954. — *M. Katić*, Kroz Ulrichov salon prošle su generacije umjetnika, *Novosti*, 1938, 186. — *Isti*, Jedinstvena zbirka autoportreta hrvatskih slikara, *ibid.*, 1940, 82. — *B. Bek*, Izložba autoportreta u Gradskom muzeju. Prvi put pred javnošću, *Bjelovarski list*, 28. XII. 1972. — *V. Kružić Uchytel*, Ferdo Kovačević, *Zagreb* 1986, str. 64. — *Ž. Vujčić*, Salonima obitelji Ulrich u spomen, *ŽU*, 1993–94, 54–55. V. Fo.

ULRICH, Antun, arhitekt (Zagreb, 24. IX. 1902). Srednju tehničku građevinsku školu polazio u Zagrebu 1917–21, a Umjetničku akademiju u Beču 1923–27 (Josef Hoffmann). God. 1925–26. radi s Hoffmannom u Parizu na izvedbi austr. paviljona za svjetsku izložbu (Grand prix za arhitekturu). Po povratku u Zagreb radi u Građevinskoj sekciji Medicinskoga fakulteta 1927–28, a 1928–41. u Odjelu za regulaciju grada. God. 1942–45. vodi vlastiti atelje (s V. Juranovićem). Na više građevina surađuje sa S. Kliskom i F. Bahovcem. Po završetku II. svj. r. radi na terenu regulacije gradova i naselja (Slavonski i Bosanski Brod, Delnice, Knin, Varaždin, Sušak-Rijeka, Lokve, Crni Lug, Voćin, Oteševo itd.), 1946–47. samostalni je projektant u Arhitektonsko-projektnom zavodu, 1947–49. djeluje u Urbanističkome institutu Hrvatske u Zagrebu, 1949–53. izvanredni je profesor na Arhitektonskome fakultetu u Skoplju. God. 1953–66. vodi projektni biro »Ulrich« u Zagrebu.

Sa školovanja u Beču dolazi u Zagreb već kao formirana stvaralačka osobnost i postaje jedan od prvih promicatelja novoga shvaćanja arhitekture, što se očituje u projektima za kuću u Petrovoj ulici 161 i Veslački klub »Uskok« na Savi u Zagrebu (1929).

Do 1945. izvodi mnoge obiteljske kuće (Vončinina 11, 1933; Jurjevska 47, 1935; Vrbovljanska ul., 1936; Jandrićeva 15a, 1936), stambene zgrade (F. Petrića 1a s kapelicom, 1934, s F. Bahovcem; Gajeva 2a, 1935, sa S. Kliskom; Kukuljevićeva 37a, 1935; Ilica 143, 1937; Preradovićev trg 5 s kinom, 1937, sa S. Kliskom; Martićeva 14f, 1937; Derenčinova 38 i 40, 1938), Aleksandrove stube u Dežmanovu prolazu (1935) i stube u Dvorničićevoj ul. (1936), te Kliničku i zakladnu bolnicu na Rebru (1936–41, sa S. Kliskom i V. Juranovićem) — sve u Zagrebu. Nakon 1945. izvodi škole u Slavonskome Brodu (1946. i 1953), Hercegovačkoj ul. u Zagrebu (1952), Zlataru (1954), Predsjedništvo vlade FNRJ u Beogradu (1947. s V. Potočnjakom, Z. Neumannom i D. Perak), Radničko prenočište u Lepušićevoj ulici u Zagrebu (1947), Studentski dom u Skoplju (1948), ljetovalište Oteševo na Prespanskom jezeru u Makedoniji (1949), stambene zgrade u Martićevoj ul. 49 u Zagrebu (1948), na Poljani u Šibeniku (1950), Jugoslavenske linijske plovidbe u Rijeci (1953, s M. Kučanom), Vojnu bolnicu u Splitu (1958–65) te poslovnu zgradu »Vjesnika« u Zagrebu (1960–72).

Sudjelovao je na mnogim natječajima: za Sanatorij za TBC na Šupljjoj steni kraj Avale u Srbiji (I. nagrada, 1931, s F. Bahovcem), Željezničarsku koloniju u Sarajevu (I. nagrada, 1932), Narodni dom na Sušaku (III. nagrada, 1934, sa S. Kliskom), bolnicu na Jordanovcu u Zagrebu (I. nagrada, 1938, sa S. Kliskom), Trgovačku akademiju u Splitu (III. nagrada, 1939, sa S. Kliskom), Ekonomski fakultet u Zagrebu (I. nagrada, 1939), kolodvor (I. nagrada, 1947) i Studentski dom (I. nagrada, 1948) u Skoplju, bolnicu Vojno-medicinske akademije (I. nagrada, 1954), Filozofski fakultet u Zagrebu (III. nagrada, 1956), Grafičku školu u Zagrebu (I. nagrada, 1957), Društveni dom u Vinkovcima (I. nagrada, 1959) te Vojnu bolnicu u Sarajevu (I. nagrada, 1961).

LIT.: Sanatorij za tuberkulozu na Šupljjoj steni kraj Avale, *Arhitektura* (Ljubljana), 1931. — *V. Potočnjak*, *Arhitektura u Hrvatskoj 1888–1938*, *Građevinski vjesnik*, 1939, 4–5. — *S. Planić*, Pedeset godina arhitekture u Hrvatskoj, *Književnik*, 1939, 2. — Nagrada Viktor Kovačić za životno djelo, *ČIP*, 1974, 12. — *T. Premrl*, Zdravstveni objekti i projekti hrvatske međuratne arhitekture, *Arhitektura*, 1975, 152–153. — *N. Fabijanić*, Projekt za izgradnju Zakladnog zemljišta na Jelačićevu trgu, *Arhitektura*, 1983, 184–185. — *N. Šegvić*, Reference za jednu bolnicu, *ibid.*, 1983–84, 186–188. — *Z. Kolacio*, Iz davnih dana urbanizma u nas, *ibid.* — *T. Odak*, Hrvatska arhitektonska alternativa 1945–1985, *ibid.*, 1986, 196–199. — *K. Ivaniš*, Veslački dom »Uskok« na Savi u Zagrebu, *ČIP*, 1987, 2. — *O. Maruševski*, Beč — Zagreb, Uz malu bečku izložbu djela Josefa Hoffmanna 1987. godine, *ČIP*, 1987, 12. — *T. Premrl*, Stube moderne, *ŽU*, 1988, 43–44. — *Isti*, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, *Zagreb* 1989. — *V. Mikić*, Antun Ulrich, uz 90. obljetnicu života, *ŽU*, 1992–93, 52–53. T. Pl.

ULRICH, Edo, galerist i sakupljač umjetnina (Zagreb, 10. VI. 1897 — 1. XI. 1952). Izučio staklarski zanat u Sisku. U početku je radio kod oca, a 1926. otvorio je u Ilici 40 vlastitu radionicu za uokvirivanje slika i izložbeno-prodajni salon Grafičkom izložbom mladih umjetnika (A. Augustinčić, I. Tabaković, O. Postružnik, V. Grdan, Daniel Pečnik, O. Mujadžić). Od tada je u svojem salonu, poznatom kao Salon »Ulrich«, tijekom dva desetljeća promicao suvremenu hrv. umjetnost. Organizirao je niz samostalnih i skupnih izložaba, poglavito mladih umjetnika a među važnijima su: 1926. »Grotoske«, I. Tabaković—O. Postružnik; 1927. Suvremeni pariški majstori, I. Režek, Z. Šulentić, A. Krizmanić, K. Hegedušić—J. Plančić; 1929. Prva izložba grupe »Zemlje«, F. Kršinić, V. Parać; 1930. D. Tiljak, M. Trepše, M. Vanka; 1931. posmrtna izložba J. Plančića; 1932. V. Parać, M. Detoni, V. Gecan; 1934. A. Motika, M. Trepše, M. Rački; 1936. I. Generalić—F. Mraz; 1939. V. Radauš. God. 1928. preuzeo je očev posao; zbirku Ulrich obogatio je vrijednim umj. djelima.

LIT.: *A. Kaurić*, O Ulrichovu salonu u Zagrebu, *Hrvatska metropola*, 1926, 157. — *I. Hergešić*, Likovne kronike, feljtoni i zapisi, *Zagreb* 1994. V. Fo.

ULJANIŠEVIĆ, Vasilij Mitrofanovič, rus. scenograf i kostimograf (Bobrov kraj Voronježa, 1887 — Ljubljana, 19. IX. 1934). Studirao je slikarstvo u Voronježu i Moskvi. Kao scenograf djelovao je u Hrvatskoj 1921–30, najprije u Narodnom kazalištu u Splitu, od 1922. u HNK u Zagrebu, a od 1928. u HNK u Osijeku. Opremao je glazbene i dramske predstave (oko 80), najčešće realistički, koristeći se motivima rus. i našeg folklora, orijentalnom fantastikom i stilizacijom (M. P. Musorgski, *Boris Godunov*, 1924; M. P. Musorgski, *Hovanščina*, 1926; G. Verdi, *Krabuljni ples*); ostvario je uspješna rješenja i u scenskom ekspresionizmu (A. Muradbegović, *Bijesno pseto*; Klabund, *U krugu kredom*, 1927). Njegovi scenografski i kostimografski predlošci vrijedna su lik. djela a čuvaju se u Zavodu za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe HAZU u Zagrebu.

LIT.: Repertoar hrvatskih kazališta, 1840—1860—1980, I. i II, *Zagreb* 1990. — *D. Kovačić*, Prisutnost i odjeci ruske scenografije na zagrebačkoj glazbenoj sceni, *Zagreb* 1991. V. Fo.

UMAG, gradić na SZ obali Istre. Sastoji se od stare jezgre na poluotočiću i novijega dijela na kopnu. Područje je bilo nastanjeno u rim. doba (Umacus). U sr. vijeku u posjedu je tršćanskoga biskupa, potom pripada Veneciji, a od 1797. Austriji. — Svojim uskim, krivudavim uličicama i slikovitim trgovima U. odaje srednjovj. urbanu strukturu; očuvani su dijelovi gradskoga zida, pojačanoga kulama u XIV. st. Barokna, jednobrodna župna crkva (gradnja započela 1730) pripada tzv. primorskoj grupi istarskih baroknih crkava, koju karakterizira plitka kupola na pandativima ponad svetišta; u crkvi se čuva dio gotičkoga poliptiha iz XV. st. — Od 1985. djeluje *Galerija Dante Marino Cettina* koja promiče suvremenu umjetnost.

LIT.: *F. Semi*, L'arte in Istria, Pola 1937, str. 197. — *Horvat—Matejčić—Prijatelj*, Barok. R.

UMJETNIČKA GALERIJA (Dubrovnik), osn. 1945. U prvome razdoblju prikupljala umjetnine bez obzira na vrijeme kada su nastale, od 1970. ograničava se na noviju umjetnost, tj. stoljeće od pojave V. Bukovca do danas. Osobitu pozornost poklanja slikarima dubrovačkoga područja, a vodi i Galeriju »Bukovac« u slikarskoj kući u Cavtatu.

LIT.: *A. Karaman i L. Aleksić*, Umjetnička galerija — Museum of Modern Art Dubrovnik, Dubrovnik 1986. L. D.